

MUSIKKMAGASIN

Klassisk

®

CHOPIN 200 ÅR

BESØK I MARIINSKIJ
OG BOLSJOJ

MENUHIN-
KONKURRANSEN

BIT20
ENSEMBLE

GEORGE
ENESCU

ESKLUSIVT INTERVJU MED

Maiko Nishino

1/2010 · 12. årgang · kr 79,- inkl. mva.

INTERPRESS NORGE

· NYTT PÅ CD · BØKER · NYTT PÅ DVD

Foto: Erik G. Berg

Foto: Dagmar Skjæveland

10

innhold

Foto: Nils Lønning for Cappelen

Foto: Einar Skjæveland for Cappelen

Foto: Oystein Jakobsen for Cappelen for Cappelen

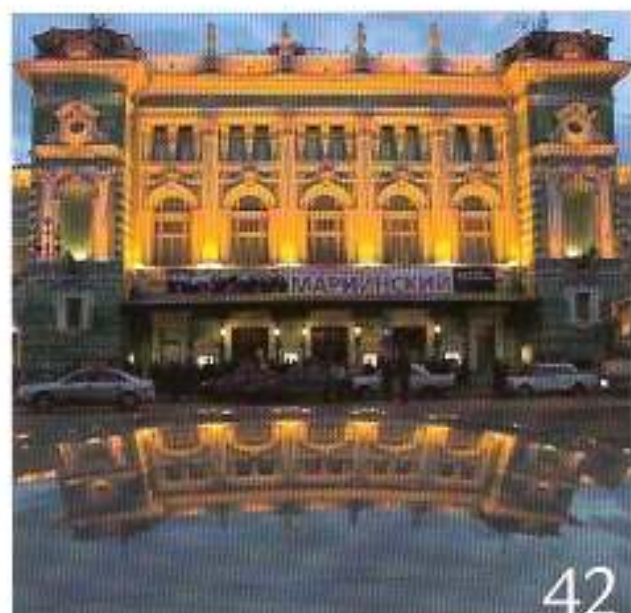

Foto: Tanya

Foto: Per Morten Aarhaugen

#01:10

10 Portrettet: Maiko Nishino

- 18 Noter og unoter
- 30 Chopin i 200 år

34 Spil os en Chopin!

- 36 Ti år og *Te Deum*
- 38 En elskverdig revolusjonær

42 Operahus er ikke som andre hus

- 46 Avantgarden minnes en lederskikkelse
- 50 Nytt på CD
- 62 Nordnorsk baryton inntar Europa

66 Besøk i Bolsjoj og Mariinskij

- 70 Flendighetens maestro
- 72 Enescu – stor, men oversett

76 Radikal åpenhet

- 80 Sunnmøre Kammermusikkfestival
- 82 Menuhin-konkurransen til Norge

86 Lyden av Middelhavet på Røros

- 88 Krevende komponist
- 92 En perfekt utfordring
- 94 Nytt på DVD
- 96 Bøker om musikk

Sjefredaktør: Mona Levin - **Redaksjonsråd:** Marit Gaasland, Hilde Holbæk-Hansen, Mona Levin - **Skrivere:** Martin Aikerson, Magnus Andersen, Olav Eggstad, Kari Eiki, Piersa Anna Franini, Kristian Fugleberg, Nils Vermsud Gjerstad, Per Egil Hegge, Neil Jones, Anne Berit Klungsøyr, Norman Ledrecht, Mona Levin, Raphaël Mirel, Geir Ruge, Fredrik Rustad, Morten Skokkas/Vinterfestspillene i Bergedalen, Galina Stojanova, Tone Waage - **Konsulent:** Ketil Gjøsving Design/layout/grafisk produksjon: Alegre Reklambyrå, Sandefjord - **Foto:** Arthur Arnesen, Babette Mongobe © Cunningham Dance Foundation, Bernd Ullig / Opéra National de Paris, RH Artists Management, Boris Weichulla, Brian Carr, Christian Berber, Dennis Grasse, Decca / Uli Weber, Diamond & Schmitt Architects, Dmitrij Matvejev, Dominique Perreault Architects, Erik Berg, Dru88, Eva Sommerstad Holten, Form til Fjells, Gørn Mørkes © Gewandhaus zu Leipzig, Jack Mitchell, Kari Fikli, Laia Mryck, Magnus Skrede, Marjo Borggrevé, Mark Selge, Marinas Rother, Mats Backer, Michael J. Litch, Morten Krøgnlid, N Razina, Nicole Berge, Odd Møhus, Ole Kaland, Ori Film, Per Morten Abrahamson, Richard Haughton, Rune Kangen, S. Iyagin, Stephanie Berger © Merce Cunningham Dance Company, Sunnmøre Kammermusikkfestival, Tuxis Ahlburg, Thunsten Heldemann, Tiber Rauch, Torje Eliassen/Arkona/Hilti, Tore Zakariassen, Tore Zakariassen, Trond A. Isaksen, Trygve Schaulde, Virginia Schmidt, Yvonne Holth m fl - **Forsidefoto:** Erik Berg - **Henvendelser til redaksjonen:** e-post: klassisk@mezzomedia.no eller Klassisk Musikkmagasin, Pb. 11, 3201 Sandefjord - **Annonsør:** Morten Olsen, e-post: morten@mezzomedia.no - **Trykk:** O7 Gruppen AS - **Ansvarlig utgiver:** Mezzo Media AS, Morten Olsen - **LF:** 33 47 15 75, **fax:** 31 47 15 71 - **Abonnement:** klassisk@mezzomedia.no eller Klassisk Musikkmagasin, Pb. 11, 3201 Sandefjord.

Riccardo Chailly dirigerer

EN ELSKVERDIG REVOLUSJONÆR

Tekst Piera Anna Franini - Foto Gert Mothes © Gewandhaus Zu Leipzig

RICCARDO CHAILLY ER EN DANNET MANN, SELVSAGT, MEN OGSÅ IVRIG SOM ET BARN. HAN ER SPREKKEFERDIG AV EN LATINSK VITALITET SOM I AR HAM KONFRONTERE KUNSTNERISK STAHEIT PÅ TEMMELIG ILUFONISK VIS. HANS MEST KJENILPLRSONLIGHETSTREKK ER IMIDLRTID EN GLUPSK OG ALTOMFATILNDE ENTUSIASME MED VIRKNING SOM EN SPRENGLADNING PÅ ALI VANLIG REPERTOAR OG PROGRAM.

Riccardo Chailly er, sammen med Riccardo Muti og Claudio Abbado, de viktigste italienske dirigentene i dag. Han ble født i Milano i en meget musikalsk familie i 1953, i en økonomisk og kulturell oppgangstid for byen. På den tiden var Maria Callas, Luchino Visconti og Herbert von Karajan blant de vanligste gjestene på La Scala, Milano. Som barn fikk Riccardo Chailly anledning til å møte alle disse kunstnerne privat, rakkert være faren, Luciano Chailly, som var kunstnerisk leder for La Scala og senere for Arena di Verona.

Riccardo Chailly var vidunderbarn. Han debuterte som dirigent 13 år gammel; i 1972 ble han Claudio Abbados assistent på La Scala, og raskt meget etterspurt. I 1982 kom han til Rundfunk Sinfonieorchester i Berlin; fra 1983-1989 var han 1. gjestedirigent for the London Philharmonic Orchestra, deretter ledet han Teatro Comunale di Bologna.

Han er kjent som en elsker av nye lysninger. I Milano kjempet han for at byens innbyggere, som var fullstendig oppslukt av operahusets mange vidundere, skulle få en konsertsal for instrumentalmusikk. Da han kom til Amsterdam i 1988, revolusjonerte han en annen tradisjon. Og hvilken tradisjon: Institusjonen Concertgebouw-orkesteret, et av verdens mest berømte symfoniorkestre. Da han ble tilbudt stillingen som sjefdirigent der, sa han ja, men bare på betingelse av at han fikk gjennomføre større endringer i repertoaret. Gjennom dette orkesterets fremførelser av Bruckner og Mahler gjorde Chailly karriere; dessuten utvidet han i vesentlig grad sitt repertoar av samtidskomponister.

MUSIKKSENTRET LEIPZIG

Han begynte i Concertgebouw akkurat da orkesteret feiret sitt 100-årsjubileum. Selv hadde han bare så vidt fylt 35, dertil var han den første italienske dirigenten som sto på det podiet, og stillingen hadde han til 2004.

Nå arbeider dirigenten der hjertet i tysk musikk slår, hvor Bach, Mendelssohn og Schumann, blant andre, bodde og spilte. Riccardo Chailly arbeider i

Leipzig, et sted som kryr av kunstnere og som er vuggen til et av Europas eldste orkestre, Gewandhaus, som han er den 19. Kapellmeister for. Hans kontrakt løper til 2015. Generelt regnes Tyskland som det europeiske land hvor folk er mest opptatt av musikkrelaterte problemsstillinger. På spørsmål om dette er en gammel klisje eller om det er sant, svarer Chailly:

- I Tyskland kan du fremdeles pusle i en oppmuntrende musikkatmosfære. I Leipzig, for eksempel, er livet uten musikk utenkelig. For alle som bor her er Gewandhaus grunnleggende; med andre ord en del av hverdagslivet. Hver nasjon har sin egen styrke. I Italia er folk fortsatt pasjonerte opera-elskere. Når det gjelder Nord-Europa, og spesielt det musikalske Norge, med sitt nye operahus, er jeg både interessert og nysgjerrig etter å finne ut mer om musikklivet der.

FESTIVALER – FOR OG MOT

Dirigenten har utforsket det gamle Europa, så nå undrer vi på hvordan han ser på utfordringen fra nye stormakter som Kina. Han forklarer at han har besøkt landet en gang, og ble overrasket over hvor ivrig kineserne satser på å være oppdatert på internasjonal kultur. Selv det arabiske Midt-

Østen representerer et viktig fenomen. Qatar har faktisk et eget orkester. Abu Dhabi, i Emiratene, arrangerer to overvågede festivaler.

- Jeg tolker dette som et sterkt tegn på kulturtilnærming. Enkelte gjør narr av det faktum at det for noen få år siden ikke fantes en eneste konsertsal der. Ja, det stemmer, men nå går det forttere fremover der enn i det gamle Europa. Europa er sprekkeferdig av festivaler, særlig om sommeren. Noen misbruker betegnelsen, og det liker jeg ikke. Ordet festival henspiller på fest, på noe utenom det vanlige. Dessverre kan enkelte av disse festivalene være det teie søppel. En festival bør komme med noe annet og tytt med tanke på vinterseizoen. Jeg liker for eksempel initiativ som London Proms, Lucerne og Edinburgh er av de gode, og Salzburg har, etter noen mørke år, funnet lyskraften igjen.

- Store karrierer krever ofte store ofre. Hvilke forsakelser lå, eller ligger fortsatt tungt, over Riccardo Chailly?

Ingen, faktisk. Jeg har aldri opplevd noen følelse av forsakelse. Da jeg var barn, ga jeg meg glede opp å spille fotball, selv om jeg likte det. Musikken ga meg kolossal tilfredsstillelse. Jeg gleder meg fremdeles lidenskapelig over musikk, og føler ikke at jeg har

gått glipp av noe. Jeg må også innrømme at jeg leser mye, like mye som da jeg var barn. Jeg må smile litt av de unge dirigentene som fester karrierehåpet til kjemien mellom dem og orkesteret. Selvsagt må det være en kjemisk forbindelse mellom dirigent og orkester, men dirigenter må også være "alltid beredt".

LIVET PÅ LANDET

Chaïlly kommer fra en meget musikkalsk familie. Faren var komponist og søsteren Cecilia er en berømt harpist. Dessuten viker hans andre kone Gabriella aldri fra hans side.

Hun følger meg overalt og passer på meg hele tiden. Det er til stor hjelp for meg å ha en privat lunge som puster like intenst som mine. Hun er til stede på hver eneste av konsertene og prøvene mine. Hun er min sjelefriende. Hun er også en typisk italiensk kvinne som hjemme er glad i å lage mat for gode venner, barn og barnebarn.

Riccardo og Gabriella Chaïlly bor i Milano når Chaïlly dirigerer på La Scala. Litt skilsmisse mellom opera huset og Riccardo Muti, er det som om teateret er Chaïllys forutbestemte skjebne. I 2006 dirigerte han Zehrellis kolossale versjon av *Aida*. Skjønt det endte med at Daniel Barenboim ble La Scalas nye musikksejef, fortsetter et tett samarbeid med Chaïlly.

Når de ikke er i Leipzig eller reiser verden rundt, søker Riccardo og Gabriella tilflukt enten ved sjøen, i Genova-provinsen, eller i fjellene, i Zuoz i Sveits, noen få kilometer fra Herbert von Karajans by. Karajan likte også roen i Engadin-dalen. Disse to stedene puster Chaïlly fritt. I Zuoz rir han og utforsker naturen, eller han koster rundt i sine sportsbiler og motorsykler. Ved sjøen driver han ekstremспорт som fallskjermhopp.

Jeg liker å hoppe fordi det gir meg følelsen av å fly. Jeg gjør det ikke så ofte lenger, men kjører fortsatt motorsykel – riktignok ikke med samme grad av begeistring som da jeg var barn, sier han – kanskje med tanke på ulykken som holdt på å ta livet av ham for rundt tyve år siden. Ønsker han noen gang å slippe ut fra anstrengelsene på podiet?

Riccardo Chailly ved en byste av Bruckner

Jeg nyter å være dirigent, men jeg er ikke lykkelig på podiet. Dirigering krever mye hjernearbeid. Fordi man alltid tviler, er man konstant i konflikt med seg selv, uten å ha tid til å stanse opp for å tenke over om man har valgt riktig spor. For eksempel sliter jeg med tolkningsanalyse. Når jeg gir plate-selskapene grønt lys, føler jeg meg begrenset av en slags selvkritikk som nærmer seg det selvdestruktive. Jeg forsøker hele tiden å redde barnet i meg. Begeistring er jeg viser på podiet er autentisk, men når jeg kommer hjem er jeg ubarmhjertig mot meg selv.

TOLKNINGSKRAFT

Bortsett fra disse indre konflikteene er Chaïlly sikker på en ting: Fikk han gjøre alt sammen om igjen, ville han valgt samme karriere.

Da jeg var barn, sa lærerne at jeg hadde talent for piano og komponering, men jeg ville bli dirigent for å kunne dominere over klangen i et symfoniorkester, sier Chaïlly, en bestemt og flittig mann, men ikke en som tilhører galleriet av dirigent-tyranner. Riktignok mener han at en dirigent må dominere over orkesteret, men gjennom "den magiske kraften i tolkningen av partituret."

Publikum underlegger seg dirigentens bevegelser. Hvor mye instinkt og hvor mye forberedelser ligger det bak dirigentens gester?

Bevegelsen, stygg eller vakker, er selve inkarnasjonen av dirigentens poetiske sjel. Det ligger et mysterium bak dirigentens gester. På skolen studerer man teknikk, bevegelsene dikteres imidlertid også av benstrukturen i armene, av musklene og av styrken i ansiktet. Ansiktsuttrykket er også viktig. Jeg husker min professor Franco Ferrara i Siena; han beveget så vidt armene, men orkesteret klang himmelsk harmonisk og samspilt. Jeg undret meg over hvordan det var mulig. Så forsto jeg at det var intensiteten i uttrykket, spesielt i øynene, som spredde en magnetisk og altovervinnende styrke. Øynene overvinner ofte armene, sier en av de mest interessante dirigentene i verden. ●

Øversatt fra engelsk av Mona Levin

Piera Anna Franni fra Milano er musikkritiker og journalist i den store italienske avisen "Il Giornale" og skriver for magasiner som Vanity Fair om hjemlige og internasjonale arrangementer innen klassisk musikk, kultur og underholdning.